

UCHWAŁA NR 4
Uniwersyteckiej Komisji Nauki
z dnia 5 kwietnia 2013 r.
w sprawie dotacji podmiotowej na działalność statutową jednostek naukowych

Dotacja podmiotowa na utrzymanie potencjału badawczego jednostek naukowych w sposób istotny warunkuje zdolność danej jednostki do prowadzenia badań naukowych na odpowiednio wysokim poziomie oraz jej konkurencyjność i możliwość dalszego rozwoju, mierzalnego przede wszystkim poziomem merytorycznym i ilością publikacji, jak również liczbą patentów, wdrożeń, grantów na prowadzenie projektów badawczych ze środków krajowych i międzynarodowych oraz innych praktycznych efektów działalności naukowo-badawczej. Osiągnięcia naukowe i twórcze jednostek stanowią najważniejszy i najwyżej punktowany element oceny parametrycznej, która warunkuje uzyskanie odpowiednio wysokiej kategorii, co z kolei wpływa na wysokość dotacji w latach kolejnych oraz stanowi istotne kryterium oceny np. w konkursie MNiSW na wyłonienie KNOW (krajowych naukowych ośrodków wiodących).

Dotacja statutowa, co do zasady, nie umożliwia jednostce osiągnięcia znaczącego postępu naukowego oraz tworzenia innowacji, jednak stanowi zaspokojenie podstawowych potrzeb związanych z wyposażeniem stanowisk pracowników zaangażowanych w jednostce przy badaniach i pracach rozwojowych, zaplecze umożliwiające ubieganie się i realizację grantów, a także stały rozwój naukowy kadry, która stanowi o potencjalne naukowym jednostki. Podjęcie istotnych badań i prac rozwojowych, uczestniczenie w sieciach i konsorcjach naukowych, realizowanie projektów wspierających inteligentny rozwój, tworzenie innowacji i komercjalizowanie badań naukowych to aktualne wyzwania dla świata nauki. Osiągnięcie przez jednostki naukowe etapu, w którym będą przygotowane na podjęcie tego rodzaju wyzwań wymaga odpowiednich nakładów na działalność statutową, w tym także utrzymanie infrastruktury oraz – jeśli to uzasadnione - restrukturyzację jednostek.

Z uwagi na powyższe, niepokojące jest sukcesywne zmniejszanie dotacji podmiotowej, jak również celowej na rozwój młodej kadry i kierowanie strumienia finansowego na działania konkursowe. Współzawodniczenie w pozyskiwaniu dotacji przyznawanych w trybie konkursowym oraz ich późniejsza realizacja nierozzerwalnie wiąże się ze stałą dotacją podstawową uwzględniającą zaangażowanie jednostki w szereg dodatkowych projektów, dla których gwarancją ma być odpowiednia baza i zasoby naukowe (tj. infrastruktura oraz kadra). Nowe programy MNiSW, NCN i NCBiR umożliwiają wzrost poziomu badań, jednak tylko i wyłącznie przy jednoczesnym zapewnieniu możliwości jednostkom do utrzymania ich potencjału i zapewnienia rozwoju młodej kadrze. Zmniejszanie dotacji statutowej rodzi niebezpieczeństwo stagnacji rozwoju, braku warunków zapewniających podstawy do ubiegania się o inne źródła finansowania badań i prac rozwojowych, jak również niski udział działań upowszechniających wyniki badań, spowodowany koniecznością ograniczenia wydatków. W sytuacji zagrożenia utrzymania potencjału jednostek na wysokim poziomie,

ocena efektów ich działalności skutkująca niską kategorią doprowadzić może do wykluczenia tychże jednostek z możliwości finansowania ze środków na naukę, co oznacza poważne trudności w możliwości utrzymania ich funkcjonowania w ramach samofinansowania.

Biorąc pod uwagę sytuację obecną oraz projektowaną nowelizację Ustawy o zasadach finansowania nauki, gdzie planowane są m.in. następujące rozwiązania:

- dostosowanie przyznawania środków na naukę do specyfiki i charakteru badań oraz ograniczenie kosztów ich obsługi (zmiana ma dotyczyć strumienia pieniędzy na utrzymanie potencjału badawczego jednostek, a także na badania służące rozwojowi młodych naukowców oraz doktorantów)

- doprecyzowanie przepisów dotyczących finansowania jednostek naukowych, którym zostanie przyznana kategoria „C” (rozwiązanie ma zwiększyć finansowanie najlepszych jednostek oraz ograniczyć dotację statutową dla jednostek o najniższym poziomie naukowym)

należy uwzględnić, iż zmiany, których celem jest m.in. proces zwiększenia aktywności jednostek naukowych w ramach międzynarodowych przedsięwzięć badawczych, zapewnienie bardziej efektywnej promocji wyników badań naukowych, finansowanie dużej infrastruktury badawczej uwzględnionej na Polskiej Mapie Drogowej Infrastruktury Badawczej, nie powinny odbywać się poprzez systematyczne ograniczanie podstawowego finansowania jednostek, które warunkuje ich aktywność i skuteczność w realizacji bardziej ambitnych działań na skalę ogólnokrajową oraz międzynarodową.

Istotne byłoby uwzględnienie zależności i komplementarności wyżej opisanych elementów stanowiących o potencjalne Polskiej Nauki w kontekście rozważań nad sposobem finansowania i zachowaniu proporcji strumieni finansowania, tak by duża część jednostek nie znalazła się na marginesie przy braku odpowiedniego wsparcia.